

ТРЕНІНГОВИЙ МОДУЛЬ

РАНКОВІ ЗУСТРІЧІ

Вступ

Ранкова зустріч з дітьми дає педагогам можливість навчити дітей взаємній повазі та позитивному ставленню один до одного, сприяти формуванню цілісного колективу. Під час ранкової зустрічі вчителі моделюють поведінку, яку вони очікують від дітей: як слід розмовляти з людьми, як слухати їх, як дивитись один одному в очі, як читати повідомлення, як обмінюватись думками, правильно відповідати тощо. Ранкові зустрічі дають можливість показати дітям, що вони є колективом і водночас часткою більшої спільноти.

Мета та цілі:

Учасники:

- Ознайомляться із складовими ранкових зустрічей: привітання, обмін інформацією, групові заняття, щоденні новини.
- Навчаться створювати сприятливі умови для формування учнівського колективу. Цього можна досягти, збираючись разом і обмінюючись думками та інформацією у колі.
- Навчаться проводити заняття так, щоб кожна дитина відчувала себе важливою частинкою групи.
- Знатимуть та обговорять моделі правильної поведінки та спілкування з дітьми.

Огляд теми

Вправа	Час	Матеріали
Представлення – огляд теми: вступ, цілі	5 хв.	Достатньо велике вільне місце для утворення кола
Привітання Повна кишенька привітань	20 хв.	Практична робота в колі
Загадкова скринька	20 хв.	Практична робота в колі. Непрозора (металева) скринька, невеликий предмет відповідного розміру.
Новини класу Ранкові повідомлення	25 хв.	Практична робота в колі. Мольберт, аркуш креслярського паперу, кольорові фломастери.
Обмін інформацією	20 хв.	Практична робота в колі.
Узагальнення отриманої інформації.	15 хв.	Презентація. Роздавальні матеріали

Обговорення.		
Моделювання ранкової зустрічі.	40 хв.	Презентація. Роздавальні матеріали Учасники моделюють проведення ранкової зустрічі.
Підведення підсумків	5 хв.	

Приготуйте місце для проведення заняття: розставте стільці у формі кола; приготуйте наочні та роздавальні матеріали.

Представте учасникам тему і цілі заняття.

Вправа 1: Привітання

Мета: Продемонструвати, як навчати дітей правильно вітатися один з одним під час ранкових зустрічей.

Виконання вправи:

1. Формування кола

- Запросіть всіх учасників у коло. Скажіть їм: «Сьогодні наша ранкова зустріч розпочнеться з того, що всі сядуть у коло». Впевніться, що кожен учасник має бейджик зі своїм іменем.
- У міру того, як учасники будуть формувати коло, коментуйте процес. Наприклад: «Я бачу, що ви допомагаєте один одному знайти своє місце», «Як дружно ви працюєте» або «Я бачу, що ви турбуєтеся про безпеку та зручність кожного і надаєте всім достатньо місця для зручного сидіння».
- Після того, як учасники створили коло, скажіть, що ранкові зустрічі в їхніх класах мають починатися саме таким чином. Звичайно, коло може бути сформоване і за іншим принципом.

Повідомлення для тренера:

Різні способи формування кола (діти)

- Запропонуйте дітям сісти у коло так, щоб хлопчики і дівчатка чергувалися.
- Запропонуйте створити коло, у якому всі сидять у алфавітному порядку.
- Запропонуйте дітям утворити коло у послідовності відповідно до їхніх днів народження. У цьому випадку може бути корисним на початку кола покласти картку з написом "січень", а у кінці — з написом "грудень".

- Викличте половину дітей у групі і скажіть їм сісти у коло так, щоб між ними залишились вільні проміжки. Запропонуйте решті дітей приєднатися до кола і сісти у цих вільних місцях.

2. Привітання

Перед тим, як привітатися, необхідно продемонструвати, як це треба робити. Таку демонстрацію поведінки слід проводити щоразу, як діти знайомляться з чимось новим. Приєднайтеся до кола і поверніться обличчям до людини, яка сидить праворуч від вас. Попередьте сусіда, що зараз ви скажете: «**Доброго ранку, (ім'я)**», **на що він має відповісти аналогічно. У відповідь йому скажіть: «Я дуже рада бачити тебе сьогодні».** Після демонстрації скажіть учаснику повернутися до свого сусіда праворуч й виконати те ж саме і так далі. Таким чином привітання пройдуть по всьому колу. Нагадайте учасникам, що коли до них звертаються, необхідно дивитися співбесіднику в очі.

Повідомлення для тренера:

Інші види привітань

- Діти стають у коло і беруться за руки. Перша дитина починає привітання, кажучи: «Це мій друг Мишко», піднімає руку Мишка, а всі в цей час разом його вітають: «Доброго ранку, Мишко!» Мишко діє аналогічно і так продовжується доти, доки всі руки всіх дітей не будуть підняті. Тоді всі кажуть: «Доброго ранку, друзі!» і опускають руки.
- Наведена вище послідовність може бути видозмінена. Наприклад, звернення «Доброго ранку, (ім'я)!» може супроводжуватися помахом руки, потиском рук, обіймами.
- Запропонуйте кожному учню привітати сусіда, кажучи: «Мене звать (ім'я) і я хочу побажати тобі сьогодні всього найкращого».

- **Привітання жестами.** Запропонуйте учасникам привітатися один з одним мовою жестів.
- **Гра –« Побажання»**
Створення спільної сітки – пряжу кидають хаотично один до одного, одночасно говорячи один одному побажання. Коли нитка передається від одного учасника до іншого, кожен з них деякий час тримає її, перш ніж кинути в новому напрямі. Кидаючи новому учаснику, спочатку називають його ім`я, а потім побажання для нього.
- **Компліменти**
Запропонуйте учасникам по колу зробити комплімент сусідові праворуч, пояснюючи, що таке комплімент (та риса, ознака, яка подобається і хочеться підкреслити).

❖ Міні-лекція

Поясніть, що коли діти збираються разом, у них виникає почуття спільноти, що сприяє формуванню дружного колективу. Вітаючись з кожною дитиною окремо, ви показуєте, що вона є важливою часткою спільноти, і якщо вона буде з якихось причин відсутня, її всім не вистачатиме. Знайомлячи учнів з новими ситуаціями, вчитель спочатку сам має продемонструвати бажану поведінку, а потім для кращого засвоєння нових знань слід задавати дітям відповідні запитання (наприклад, під час навчання учнів привітанням запитайте, чи важливо дивитися в очі особі, до якої ти звертаєшся і чому). Коли діти по черзі вітаються один з одним, це сприяє розвитку комунікативних навичок, а також навчає їх поважати інших. Привітання — це перша важлива складова ранкових зустрічей. Починати їх слід як тільки діти утворюють коло.

• Повна кишеня привітань

Повідомте учасників, що педагог має використовувати різноманітні веселі та приємні форми привітання, які поважають та підтримують дітей. Вітання різними мовами, грайливі вигуки з використанням описових прикметників, офіційні знайомства, використання вербальних і невербальних засобів, кодів, пісень і мелодій – популярні та випробувані педагогами в усьому світі. Використання кожного конкретного вітання має плануватися з урахуванням навчальної програми та навичок дітей.

Повідомлення для тренера:

Види привітань

Прості вітання

- Рукостискання
- Вітання англійською, польською та іншими мовами
- «Хай-файв» (вітання, коли одна людина плескає піднятою долонею в долонь іншої людини)

Вітання і відповіді

Діти передають один одному якимось конкретним привітанням і відповідь, наприклад: «Доброго ранку, Дмитрику» – «Доброго ранку, Маринко» доти, звернення не обійде коло дітей. Вітання можна легко змінювати шляхом:

- Зміни або додавання нових слів, наприклад: «Привіт, Олексію, я рада, що ти прийшов».
- Використання іншої мови, можливо тієї, яку діти використовують вдома.
- Додавання жестів, таких як рукостискання, махання рукою, або інструкцій, наприклад: «Вставайте, коли почуєте своє ім'я».

- Зміни послідовності привітання інших, наприклад, оминають кожну другу дитину, яка сидить у колі.

Привітання з представленням

Привітання з представленням дають дітям змогу краще пізнати інших.

- Зробіть картки з іменами кожного учня. Кожна дитина вибирає картку і вітає того, чие ім'я на ній написано. Якщо в групі присутні відвідувачі, зробіть картки з їхніми іменами, щоб була можливість привітати і їх.
- Запропонуйте кожній дитині відрекомендувати особу, що сидить поруч з нею, якимось особливим чином. Наприклад: «Соломійка, я рада, що ти прийшла. У тебе дуже гарні малюнки».
- Вітання з представленням може бути формальним або особистим: «Це моя подружка Юля. Їй шість років. Юля любить гратися з м'ячем».

Коди або «таємні» вітання

«Таємні» вітання – найпопулярніші серед дітей. Код є «таємним», оскільки він невідомий іншим учасникам. «Таємні» або «закодовані» вітання бувають простими або складними (складність може зростати упродовж кількох днів або тижня). Приклад «таємного» коду: у понеділок – два моргання, у вівторок – два моргання й одне примружування ока, у середу – два моргання і примружування ока, легке смикання правого вуха. Цей сигнал по черзі передається кожній дитині, доки перший «відправник» не отримує зворотне послання.

Ігри

- Передавання предмета – в той час як окремі діти вітають один одного, по колу передається м'яч, пряжа або нитка, камінь або якийсь інший предмет, що може мати особливе значення.

❖ Підсумок

Запропонуйте учасникам обговорити, які підбадьорюючі висловлювання найкраще використовувати, коли діти утворюють коло (наприклад: «Я помітила, що...»). Нагадайте, що вчитель має бути зразком, моделлю відповідної поведінки і що у роботі з дітьми не можна нічого припускати (наприклад, що діти знають, як треба вітатись). Учитель має продемонструвати все від початку до кінця.

Ранкові зустрічі і привітання є ефективними засобами для формування дружного колективу та вироблення у дітей взаємної поваги.

Вправа 2. Групове заняття

Мета: ознайомити учасників із другим компонентом ранкової зустрічі. Під час цього заняття учасники ознайомляться із способами формування колективу, як навчати дітей правильно себе поводити під час ігор, як навчати їх слухати інших. Ігри, які пропонує вчитель в цей час, мають сприяти розвитку творчого мислення і самовираженню дітей.

Виконання вправи:

❖ Формування кола

Запросіть десять-п'ятнадцять учасників-добровольців приєднатися до вас і утворити коло на вільному місці.

❖ Загадкова скринька

Скажіть учасникам, що сьогодні ви будете вчитись проводити дослідження та вирішувати проблеми. Покажіть їм закриту скриньку і скажіть, що ви поклали у неї певний предмет і запропонуйте визначити, що це може бути. При цьому діють наступні правила:

- Скриньку не можна відкривати.
- Її можна трусити.
- Кожен може задати одне запитання про об'єкт усередині.
- Якщо хто-небудь гадає, що знає, який предмет знаходиться всередині, він може задати згадане одне закрите запитання на зразок: «Це . . . ?»

(Ці правила можуть бути записані на заздалегідь приготованому плакаті).

У цей час доречно нагадати всім слухачам, що перед початком гри доцільно поговорити з дітьми про переможців та тих, чий спроба не були успішними. Вчитель має розповісти дітям, що трапиться, якщо хтось правильно вгадає, що саме заховано у скриньці, а також що буде, коли він помилиться. Обговоріть з дітьми, що відчуває людина в тому чи іншому випадку, це допоможе дітям правильно поводитись під час самої гри. Завжди обговорюйте такі речі перед будь-якими заняттями та іграми і пам'ятайте, як важливо нагадувати дітям, що кожен з них є важливою часткою колективу.

Почніть передавати скриньку по колу. Обов'язково робіть учасникам компліменти на зразок: «Я помітила, що ти уважно слухаєш запитання інших», «Хоча це і змагання, але я бачу, що ви допомагаєте один одному вгадати, що знаходиться всередині» тощо.

Якщо учасникам довго не вдається визначити предмет, ще до закінчення повного кола ви можете дати їм певні підказки (наприклад: «Це щось їстівне»). Якщо незважаючи на допомогу ніхто так і дав правильної відповіді, зробіть додаткові підказки і почніть спочатку.

- ❖ **«Що у нас спільного».** Запропонуйте учасникам обговорити зі своїми сусідами, які вони мають спільні вподобання чи захоплення. Після обговорення потрібно по черзі назвати, що спільного у вас з сусідом.

❖ «Коло підтримки». Ця гра проводиться з м'ячем. Потрібно передати м'яч по колу ногами.

❖ **Міні-лекція**

Обговоріть з учасниками, як можна видозмінити гру, використовуючи різні об'єкти. Нагадайте, як важливо завчасно поговорити з дітьми про правильну поведінку під час ігор та шляхи встановлення добрих стосунків з іншими дітьми. Наголосіть учасникам на тому, що під час проведення групового заняття, використовуються ігри або робота з календарем, або виконання якогось завдання, залежно від планування. Запропонований матеріал має бути пов'язаний із темою одного з уроків (навчальних занять), що дає можливість активізувати учнів, зацікавити і підготувати їх до сприйняття.

❖ **Підсумок:**

Розкажіть, як ігри сприяють розвитку мовленнєвих навичок у дітей і навчають їх правильному поводженню у колективі. Ігри допомагають дітям у цікавий спосіб засвоїти багато нової і корисної інформації, вони дають можливість зробити ранкові зустрічі цікавими та стимулюючими. Ігри допомагають створити спільноту однодумців, здружити дітей.

Вправа 3: Щоденні новини

Мета: Під час цього заняття слухачі мають бути ознайомлені з тим, як розвивати у дітей навички збору інформації.

Виконання вправи:

❖ **Робота з календарем.**

Попросіть учасників пригадати, який сьогодні день (можна запропонувати пригадати всі дні тижня, сказати, які з них вихідні); яке сьогодні число, місяць, пора року. Вчитель підбирає такі завдання, які стануть переходом до вивчення нової теми, підготують дітей до сприйняття. Наприклад, складіть речення зі словом літо (підберіть прикметники до слова і т.д.), назвіть сусідів числа 7 (7 липня), складіть приклад, сума чисел в якому 7 та інше. Продемонструйте учасникам те, що всі відповіді не лише озвучуються, а і записуються дитиною на дошці або великому аркуші паперу.

❖ **Щоденні новини**

1. Скажіть слухачам, що ви збираєтесь продемонструвати, як правильно збирати інформацію та розповідати новини у групі.
2. Запропонуйте підняти руку тим дітям, у кого є які-небудь новини, якими вони бажають поділитися з іншими.
3. Використовуйте цей час для розвитку спілкування та активного слухання.
4. Ви маєте вислухати двох-трьох учасників демонструючи техніки активного слухання.

❖ **Міні-лекція**

Нагадайте слухачам, що обмін новинами є третім важливим компонентом ранкових зустрічей. Поговоріть з ними про те, як кожна вищезгадана складова дозволяє навчати дітей правильній поведінці у різних ситуаціях. Обмін новинами дає змогу кожній дитині досить регулярно розповідати про що-небудь решті дітей. Завдяки цьому діти починають відчувати як те, що вони говорять, є важливим і цінується та поважається іншими. Інколи діти можуть повідомляти речі, які незручно або недоцільно виставляти на загальний огляд. Наприклад: «Моя мама і тато посварилися». Щоб попередити такі випадки, корисно на початку навчального року поговорити з дітьми про те, що деякі новини є приватними і говорити про них краще лише з членами родини. Якщо все ж таки ви чуєте подібні речі, просто скажіть: «Твої новини є приватними. Чи є у тебе ще про що розповісти?» Згодом, якщо це потрібно, ви можете продовжити розмову з дитиною на цю тему наодинці.

Обмін новинами можна проводити не кожного дня, а чергувати з ранковими повідомленнями. Ранкові зустрічі не повинні бути занадто довгими, щоб дітям не було важко сидіти на одному місці. На початку навчального року вони можуть продовжуватись 5-20 хвилин. Звичайно, їх можна скорочувати або подовжувати залежно від настрою дітей.

❖ **Ранкові повідомлення** слід писати на великих аркушах паперу і вивішувати (або закріплювати на мольберті) так, щоб усі діти могли їх добре бачити зі свого місця у колі. Формат цих повідомлень має бути один і той самий щодня. Наприклад, вчитель може написати:

Доброго ранку, діти!

Сьогодні понеділок.

Сьогодні 1 квітня 2017 року.

Погода сонячна і прохолодна.

На нас сьогодні чекає (Сьогодні ми будемо ...)

У подальшому виділений текст залишається незмінним, а самі повідомлення змінюються. Коли діти звикнуть до ранкових повідомлень, вчитель може змінювати їх таким чином, щоб спонукати дітей до творчого мислення. Наприклад:

Доброго ранку, усміхнені личка!

Сьогодні (дні тижня, і дитина маж вибрати)

Сьогодні 1 квітня 2017 року.

Погода (поставити картинки із запропонованих).

Сьогодні ми будемо вивчати нову пісню.

Ранкові зустрічі також сприяють формуванню колективу, оскільки в цей час діти вчаться слухати людей, дивитись їм в очі, обмінюватись новинами, доброзичливо і з повагою ставитись до інших, вчаться бути відповідальними.

Підсумок:

Метою ранкових зустрічей є підготовка дітей до робочого дня. У цей час педагоги демонструють дітям бажану поведінку та закріплюють раніше набуті знання та вміння.

Вправа 4: Обмін інформацією

Мета: Під час цього заняття слухачі мають бути ознайомлені з тим, як організувати цілеспрямований обмін інформацією між дітьми.

Виконання вправи:

❖ Моделювання ситуації

Для виконання цієї вправи необхідно заздалегідь одному із учасників підготувати цікавий матеріал для учасників для повідомлення у «кріслі автора». «Крісло автора» - це стілець у колі, який має відрізнятись від інших стільців. Це особлива форма роботи, яка дає можливість кожній дитині бути почутою.

У кріслі автора дитина може розповісти про:

- Місце проживання
- Свою родину
- Свої захоплення та вподобання
- Цікаву інформацію

По завершенню запропонуйте учасникам відповісти на запитання:

- У чому користь такої форми роботи?
- На що варто звертати увагу вчителю?

❖ Міні-лекція

Практика обміну інформацією – це найважливіший компонент ранкової зустрічі. Під час обміну інформацією діти висловлюють свої власні ідеї, стурбованість, досвід, почуття, а також обмінюються важливими для них речами. Діти ставлять запитання або коментують. Особа, яка висловлює свої думками, відповідає на запитання. Таким чином діти дізнаються про інших і надають можливість іншим пізнати себе.

Обмін інформацією розвиває у дітей навички вільно висловлюватися перед однолітками та батьками. Діти потребують практики, аби спокійно й компетентно висловлювати свої ідеї у класі. Певні моделі, пов'язані з обміном інформацією, дають дітям досвід відчувати до себе відповідну увагу. Діти впевненіше висловлюються, коли знають, що їх поважатимуть і слухатимуть, що вони зможуть чітко висловлювати свої думки.

Коли повідомлення адресують усій групі, а не лише близьким друзям, руйнуються соціальні бар'єри. Відповідно, уважне слухання, що практикується під час ранкової

зустрічі, приводить до розуміння кожної дитини та її проблем, сприяючи розвитку соціальної свідомості.

Методи обміну інформацією

Важливо обговорити вимоги щодо обміну інформацією з дітьми. Дітям потрібно запропонувати приклади завдань і показати, як ділитися своїми думками, як слухати. Педагоги можуть допомогти дітям визначити коло своїх обов'язків. Наприклад: «Завдання для того, хто ділиться думками» мають відповідати таким вимогам:

- говорити голосно й чітко;
- стежити, щоб новини були стислі та сфокусовані;
- добирати новини, що відповідають особливостям групи;
- вітати запитання та коментарі не тільки від кращих друзів, а й від інших дітей;
- з повагою реагувати на всі запитання та коментарі.

Слухання передбачає активну участь і пов'язане з певними обов'язками. Шляхом мозкового штурму педагоги можуть допомогти дітям розробити список «обов'язків слухачів». «Обов'язки слухача» охоплюють такі правила:

- Зосередьте увагу на особі, яка ділиться інформацією.
- Уважно слухайте повідомлення.
- З повагою ставтеся до нових ідей.
- Формулюйте запитання і коментарі, що демонструють справжню зацікавленість.
- Демонструйте повагу до особи, яка ділиться інформацією.
- Уважно слухайте інші запитання і коментарі.
- Намагайтеся зустрітися з особою, яка ділиться інформацією упродовж дня для того, щоб продовжити обговорення теми, яка вас зацікавила.
- Аналізуйте та оцінюйте нові та вже відомі ідеї й поняття

Підсумок:

Обмін інформацією передбачає як невербальне, так і вербальне спілкування. Коли педагоги демонструють моделі активного слухання, діти наслідуватимуть те, що бачать. Відповідні жести висловлюють справжній інтерес до інформації, що надається, демонструють турботу до особистих почуттів, а також передають відчуття безпеки в межах спільноти.

Вправа 5. Узагальнення отриманої інформації. Обговорення, моделювання ранкової зустрічі в групах

Ця вправа є підсумком практичної роботи в колі.

Запропонуйте учасникам презентацію. Демонструючи слайди, наголосіть на чотирьох ключових елементах ранкової зустрічі, цілях та значенні ранкової зустрічі для розвитку особистості учнів та формування демократичних стосунків в колективі.

Учасники мають розвинути навички, складання повідомлень, роботи з календарем, проведення ігор та планування самої ранкової зустрічі.

Вправа 6. Підведення підсумків

Підсумовуючи результати, проведіть мозковий штурм «Ранкова зустріч це...»

Записуйте відповіді учасників.

Зробіть узагальнення.

Підсумок:

Ранкова зустріч – це зустріч на початку дня учнів класу з педагогом. Сидячи в колі один проти одного, кожна дитина вдумливо і поважно вітається з іншими дітьми, після чого впродовж короткого часу ділиться власним досвідом зі своїми товаришами, які з повагою слухають її, ставлять свої запитання та коментують відповіді. Після цього вся група бере участь у короткій груповій вправі, спрямованій на розвиток академічних навичок, почуття команди та відчуття єдності. Ранкова зустріч закінчується обміном щоденними новинами, які зазвичай готує педагог, щоб представити навчальні завдання цього дня.

Ранкова зустріч – це запланована, структурована зустріч, яка займає важливе місце в повсякденному розкладі діяльності класу, де панує атмосфера піклування та відповідальності. Педагоги визнають особливу роль ранкової зустрічі в житті дітей і присвячують 15–25 хвилин на початку дня, аби створити позитивну атмосферу в учнівському колективі на весь навчальний день у школі.